

et sicut folium in arbore viridi. „ Glossa: „ Sicut foenum in terra, et folium in arbore crescit, virescit, marcescit, arescit, et dejicitur; ita caro nostra. „ Contra haec quatuor mala ordinantur quatuor circumstantiae fructus Dominici corporis, quae salvant nos a plagis mortis. Ab aeterna enim morte liberat, merita bonae vitae multiplicat, ad patriam vitae deducit, ad aeternam vitam corpus rescuscitat. De primo fructu Joan. 6: „ Ego sum panis vitae: patres vestri manducaverunt manna, et mortui sunt. Hic est panis de caelo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur; „ quia scilicet non solum ab aeterna morte, quae est in inferno, sed etiam ab illa quae fuit in limbo, virtute corporis Christi liberatur. Et insuper haec brevis mors corporis in vitam aeternam, quae est in caelo, eidem commutatur. Osee 13: „ De manu mortis liberabo populum meum. „ De secundo fructu, Joan 6: „ Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita, „ quia pro multiplicandis meritis bonae vitae. Sicut enim puer parvulus per cibum corporalem crescit magnitudine, robore, et decore; sic fidelis per cibum spiritualem proficit meritis bonae vitae. Joan. 10: „ Ego sum pastor bonus: et infra: „ Ego veni ut vitam habeant: et abundantius habeant. „ Psal. 137: „ Multiplicabis in anima mea virtutem. „ Joan, 14: „ Qui manet in me, et ego in eo etc. „ De tertio fructu Joan. 6: „ Ego sum panis vivus etc. „ idest reducam eum de exilio praesentis miseriae ad caelum. Ambrosius. „ Dominici corporis figura praecessit, quando Dominus in deserto patribus manna pluit; quia sicut ille panis populum per desertum ad terram promissionis duxit, haec esca caelestis fideles hujus saeculi desertum transeuntes in caelum subvehit. Unde recte viaticum appellatur, quia in via reficiens in patriam usque perducit. „ Jerem. 12: „ Reducam virum ad hereditatem suam. „ Proverb. 3: „ Lignum vitae est his qui apprehenderint eam. „ Glossa, „ sicut in Paradiso fuit lignum vitae, ita per sapientiam Dei, quae est Christus, vivificatur Ecclesia, cujus nunc Sacramento corporis et sanguinis vitae aeternae accepit pignus. „ Si ergo corpus Christi sumptum pignus est vitae aeternae, et pignus non dimittitur donec id pro quo impignoratur accipitur, profecto per hoc ad vitam aeternam perducimur. De quarto fructu, Joan. 6: „ Qui manducat carnem meam, et bibit meum sanguinem etc. „ usque in „ novissimo die. „ Verum enim hominem resuscitabit. 1 Corinth. 15: „ Sicut per unum hominem mors, „ scilicet omnium, „ ita per unum hominem, „ scilicet Christum, „ resurrexerunt mortuorum. „ Sed hoc valde dissimile: unde sequitur: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur: „ ad Rom. 14: „ Omnes stabimus ante tribunal Christi etc. „ 1 Corinth. 15: „ Omnes nos manifestari oportet ante

tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum sive malum; sed non omnes immutabimur „ quia soli electi propter corporis Christi participationem, scilicet sacramentalem, vel spiritualem, surgent sole pulchriores: reprobi vero resurgent infirmi et deformes. Daniel. 12: „ Qui dormiunt in terrae pulvere, evigilabunt, alii in vitam aeternam, qui et fulgebunt quasi splendor firmamenti: et alii in opprobrium, ut vivant semper: quos scilicet, ut dicitur Isa. 13: „ Torsiones et dolores ut parturientes tenebunt, et facies combustae vultus eorum. „ Quale semen est quod cadit in terra, talis fructus surgit de terra. Similiter qualis est vita tua dum morieris, talis erit tempore suo resurrectio tua. Seminatur zizania, et surgit ex ea deformis et odibilis herba: seminatur triticum, resurgit frumentum pulchrum. Haec figurata sunt, Gen. 14, in somnio regis: „ Septem spicae pullulabant in culmo uno plenae atque pulcherrimae, et septem aliae de stipula oriebantur tenues et percussae uredine, „ idest vento urente, qui scilicet eas infirmavit et denigravit. Septem spicae deformes signant omnes reprobos cum magna deformitate in iudicio apparentes; septem pulcherrimae, omnes electos cum gloriosis corporibus resurgentes. De primo Nahum 3: „ Ecce ego ad te malefica, „ idest universitas, damnatorum, „ dicit Dominus et revelabo pudenda tua in facie tua, et ostendam genti nuditatem tuam, et regibus ignominiam tuam. „ De secundo Phil. 3: „ Salvatorem expectamus etc. „ 1 Corinth. 15: „ Seminatur corpus corruptibile, surget incorruptibile: seminatur in infirmitate, surget in gloria: seminatur corpus animale, surget spirituale; seminatur in ignobilitate, surget in gloria. „ Amen.

CAPUT XXIV.

De tribus effectibus principalibus.

„ Venite, comedite etc. „ vel alia similia de effectu vel fructu. Sacrosanctum corpus Domini tres habet effectus principales. Primus est peccatorum destructio. Secundus bonorum spiritualium largitio vel augmentatio. Tertius animarum conformatio, vel vitae aeternae collatio. De primo Dan. 2: „ Videbam donec abscissus est de monte lapis sine manibus, et percussit statuam, „ idest figmenta peccatorum, „ et comminuit eam. „ 1 Joan. 3: „ In hoc apparuit filius Dei ut dissolvat opera diaboli. „ De secundo Prov. 12: Qui bonus est, hauriet sibi gratiam a Domino, quia ipse fons totius gratiae. „ Eccle. 24: „ In me omnis gratia vitae est, „ usque „ ad me omnes. „ De tertio Psal. 103: „ Panis cor ho-

minis confirmat., Genes. 18: "Ponam buccellam panis, et confortate cor vestrum." Primus effectus principalis corporis Christi est destructio peccatorum: et hoc ad tria: ad dealbandum maculam cordis, ad mitigandum stimulum carnis, ad resistendum cogitationibus pravis. De primo Psalm. 67: "Nive dealbabuntur in Selmon." Selmon mons Dei est, et interpretatur umbra, et sicut dicit Glossa, "Corpus Christi significat; quia sicut umbra fit de lumine et corpore, ita in corpore Christi est lumen divinitatis et caro humanitatis." In hoc monte umbroso super nivem dealbabuntur fideles, quia virtute corporis Christi incomparabiliter a macula peccatorum emundantur. Isa. 43: "Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me." De secundo Exod. 17: "Mane ros jacuit in similitudinem pruinae super terram." Glossa: "Panis caelestis in similitudinem roris et pruinae semper apparebat, quia corpus Christi a fervore peccatorum refrigerat." Psalm. 88: "Tu dominaris potestati maris." Mare significat multas miseras hominis, motus fluctuum stimulum carnis. De tertio Cant. 1: "Fasciculus myrrhae dilectus meus mihi." Myrrha servat corpora a vermibus incorrupta; sic corpus Christi corda fidelium a pravis cogitationibus illaesa: quia cum dilectum Dominum suscipimus, si fasciculum myrrhae, idest amaritudinem passionis ejus pia mente cogitamus, vermes malarum cogitationum a nobis repellimus. Secundus effectus principalis est bonorum spiritualium augmentatio: et hoc ad tria: ad decorem castitatis, ad fervorem caritatis, ad saporem suavitatis. De primo Daniel. 1: "Apparuerunt vultus eorum meliores prae omnibus pueris qui vesebantur cibo regio." Glossa: "Vultus eorum quos panis satiabat, qui de caelo descendit, apparuerunt meliores, decore scilicet castitatis." Unde et pueri illi casti fuerunt. Cantic. 7: "Quam pulchra es et decora carissima in deliciis!" Sicut enim bonum nutrimentum facit ad decorem corporis sic deliciae cibi spiritualis ad pulchritudinem castitatis. Ezechiel. 36: "Similam et meletoleum comedisti, et decora facta es vehementer." De secundo Eccl. 32: "Gemmula carbunculi in ornamento auri." Glossa: "Ardentium gemmarum principatum tenet carbunculus, sic dictus, quia ignitus, ut carbo. Significat autem corpus Christi, quod cor accipientis et ornat castitate, et inflammat caritate." Psalm. 49: "Ignis a facie ejus exarsit, carbones etc." Hinc 4 Reg. 4: "Eliseus incumbens incurvavit se super puerum, et calefacta est caro pueri." De tertio Genes. 49: "Aser pinguis panis praebens delicias regibus." Sapient. 16: Angelorum esca nutriti populum tuum, et panem de caelo praestitisti illis, omne delectamentum in se habentem, et omniis saporis suavitatem: substantiam enim tuam et dulcedinem, quam in filios habes,

ostendebas." Cantic. 5: "Comedi favum cum melle meo," idest dulcedinem carnis Christi cum dulcedine divinitatis: "bibi vinum cum lacte meo," idest dulcedinem sanguinis Christi cum dulcedine spiritualis consolationis. Tertius effectus principalis est animarum confortatio: et hoc ad tria: ad debellandum daemona, ad sustinendum adversa, ad operandum bona. De primo 1 Reg. 30: "Invenerunt viri David virum Aegyptium in agro, et adduxerunt eum ad David, dederuntque ei panem ut comederet, et refocillatus est, et adduxit David ad latrunculos, et percussit eos." Vir Aegyptius significat peccatorem, quem praedicatores adducunt ad Christum per conversionem; qui pane Dominici corporis confortatus fit dux exercitus Christi ad debellandos daemones. Ephes. 6: "Confortamini in Domino, et in potentia virtutis ejus, ut possitis stare adversus insidias diaboli." 1 Reg. 7: "Factum est autem cum offerret Samuel agnum in holocaustum, exterit Dominus Philistim, et caesi sunt a filiis Israel." De secundo 3 Reg. 22: "Mitte virum justum in carcerem, et sustenta eum pane tribulationis." In carcerem mittitur, qui in hoc mundo adversa patitur. Panis tribulationis quo sustentatur est panis vitae aeternae, quo ad sustinenda adversa confortatur. Act. 24, dicit Apostolus existentibus in periculo maris: "Rogo vos accipere cibum pro salute vestra: et omnes sumpserunt cibum confortati, et animaequiores facti sunt." Ad Philip. 3: "Omnia possum in eo qui me confortat." De tertio Prov. ult.: "Mulier fortis de nocte surrexit, deditque praedam domesticis suis, et cibaria ancillis suis." Mulier fortis est Ecclesia de gentibus: haec de nocte surrexit, quia per auditum verbi de tenebris peccatorum ad Christum se convertit: praedam domesticis, et cibaria ancillis dedit, quia Sacramenta Judaeae missa, quae suscipere noluit, haec cum omni desiderio rapuit, et de eis familiam suam, idest fideles pavit. Et hoc ut eos ad tria bona confortaret: ad opera misericordiarum, ad lucrum animarum, ad emptionem caelestium divitiarum. Unde sequitur post praedictum cibum: "Consideravit agrum, et emit eum: de fructu manuum suarum plantavit vineam." Primum notatur per fructum manuum: secundum per plantationem vineae: tertium per emptum agrum. Primo confortamur cibo Domini ad opus bonum. Eccl. 33: "Cibaria et virga et onus asino panis et disciplina et opus servo." Sicut pabulum confortat asinum ad onera portanda, sic panis caelestis servum Dei ad opera bona perficienda. 2 Tim. 1: "Gratias ago ei qui me confortat in Christo Jesu." Qui enim vere considerat in hoc Sacramento immensam circa se Dei liberalitatem, valde confortat eum ad proximi pietatem. Secundo confortamur ad lucrum animarum, ibid.: "Vas electionis est mihi iste.... no-

men meum, scilicet Jesum Christum, quasi caeleste oleum ad sanitatem animarum. Cant. 2: "Oleum effusum nomen tuum." De corde Christi pleno fluit oleum gratiae ad salutem animae. Tertio confortamur ad emptionem bonorum caelestium. Hinc supra dictum est, quod mulier fortis post cibum consideravit agrum et emit eum, virtutibus scilicet, et bonis operibus. Jer. 32: "Agri pretio ementur, et scribentur in libro, et imprime- tur signum, et testis adhibebitur." Agri celestis hereditatis pecunia virtutum et bonorum operum, et scribentur tam agri quam emptores in libro vitae, et imprimuntur in corde emptoris signum scilicet crucis Christi, et lumen imaginis Dei pro certo pignore, et adhibebitur testis, quia in die iudicii coram omnibus testis erit Dominus, quod vere emisti regnum caelorum pretio bonorum operum. Vel tertius effectus principalis dici potest vitae aeternae collatio. Joan. 6: "Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum." Et hoc in tribus: in omnium deliciarum praeparatione, in omnium desideriorum impletione, in omnium bonorum segura et aeterna fruitione. Require hoc in sermone decimo, in fine.

CAPUT XXV.

*De effectibus Corporis Christi sumptis ex tribus
ejus vocabulis.*

"Venite, comedite etc." Vel alia ut supra, vel similia de effectu, vel de nominibus corporis Christi. Effectus Dominici corporis possunt sumi ex tribus nominibus, quae solent eidem adscribi. Nominatur enim quandoque verus panis, quandoque Sacramentum altaris, quandoque Sacramentum caritatis. De primo Joan. 6: "Pater meus dat vobis de caelo panem verum." De secundo Malach. 3: "Placebit Deo sacrificium Juda et Ierusalem." De tertio 1 Timoth. 3: "Magnum est pietatis Sacramentum, quod manifestum est in carne," per partum Virginis: "praedicatum est in gentibus," a sanctis Apostolis "creditum est mundo," idest concessum fidelibus in cibum salutis. Unde recte dicitur Sacramentum caritatis. Primo corpus Domini nominatur panis verus: et secundum hoc habet tres effectus. Sicut enim panis tria bona praecipue confert corpori, idest satiat, confortat, vitam conservat; sic panis iste satiat spiritum ad fastidium mundi faciendum, confortat animum ad malum culpae devincendum, conservat vitam ad Deum semper laudandum. De Primo Psalm. 131: "Pauperes ejus saturabo panibus." Complenda: "Satiasti, Domine, familiam

tuam muneribus sacris," et hoc ad fastidium mundi faciendum. Proverb. 22: "Anima saturata calcabit favum." Gregorius: "Gustato spiritu desipit omnis caro." De secundo Psalm. 103: Panis cor hominis confirmet, ad malum scilicet culpae devincendum: quia qui carent corroboracione hujus panis vincuntur a vitis. 4 Reg. 23: "Rex Babylonis et exercitus ejus obsedit Jerusalem, et non erat panis populo terrae, et omnes viri bellatores nocte fugerunt ad hortum regis," idest ad delicias carnis, "et ad campestria solitudinis," idest ad viam latam, quae ducit ad mortem, De tertio Eccle. 34: "Panis egentium, vita pauperis est." Joan. 6: "Ego sum panis vivus qui de caelo descendit. Ego vivo propter Patrem: et qui manducat me, vivet pro me;" et haec est vita ad Deum semper laudandum. Psalm. 145: Lauda anima mea Dominum etc." De his supra sermone 9. Secundo corpus Domini nominatur sacramentum altaris, et secundum hoc habet triplicem effectum: scilicet in triplici statu fidelium: idest in hoc mundo, in caelo, in purgatorio. In statu mundi peccata relaxat, in statu purgatorii poenam alleviat, in statu caeli gloriam augmentat. De primo, scilicet statu. Levitic. 5: "Anima quae peccaverit per ignorantiam, offeret arietem immaculatum," scilicet Christum, sine quo non fit remissio. Nihil prodest capram, idest austeritatem poenitentiae immolare, nisi studueritis in Christi immolatione plenam fiduciam habere. Joan. 1: "Ecce Agnus Dei, ecce etc." Paschasius: "Licet omnia peccata in baptismo sint donata, infirmitas tamen peccati, idest fomes in carne remanet." Et quia ex hoc quod quotidie labimur, saltem in venialibus, ideo Christus pro nobis quotidie immolatur, ut qui semel in moriendo mortem devicit, quotidie recidiva delictorum per haec Sacramenta relaxet. Ambrosius: "Sicut quod ubique offertur unum est corpus, ita et unum est sacrificium. Christus semel in cruce hostiam pro omnibus obtulit: ipsam offerimus et nunc: sed quod nos agimus, recordatio est sacrificii illius: nec causa suae infirmitatis repetitur, sed nostrae, quia quotidie peccamus." De secundo Levitic. 17: "Dedi vobis sanguinem, ut super altari meo expietis pro animabus vestris." In hoc figuratum est, quod sacrificium carnis et sanguinis Christi valet animabus in poena purgatorii. Hic sciendum quod tres turmae animarum sunt decedentium. Prima peccantium, secunda poenitentium, tertia innocentium. Primam sacrificium non adjuvat: secundam poena alleviat: tertiam sine poena ad caelum sublevat. De primo 1 Reg. 3: "Juravi Eli, quod non expietur domus ejus victimis et muneribus in aeternum." Domus ejus, idest, omnium in peccatis persistentium. Jerem. 7: "Quia locutus sum ad vos, et non audistis: et vocavi vos, et non respondistis, projiciam vos a